

Accountantsdag 1927: Jan Goudriaan jr.

In 2017 was de 100e editie van de Accountantsdag. De eerste keer was in 1907 (in sommige jaren was er geen Accountantsdag, zoals tijdens de Tweede Wereldoorlog). In deze Accountantsdagserie zetten we de schijnwerpers op bijzondere sprekers en momenten uit de afgelopen jaren.

Door: Claudia van Zanten

Prof. ir. Jan Goudriaan jr. (5 december 1893 – 22 maart 1974), voormalig president-directeur van de Nederlandse Spoorwegen (NS) en bekend als grondlegger van de moderne bedrijfskunde in Nederland, hield tijdens de Accountantsdag in 1927 een inleiding over kartels en trusts. "De vraag of trust- en kartelvorming remmend werkt op den technischen vooruitgang, is geen vraag waarvan men zich met algemeenheden moet trachten af te maken."

'Psychologie van den ondernemer'

Volgens Goudriaan was deze vraag, behalve een vraagstuk van kapitaalbelegging, een psychologische kwestie. Waarop het antwoord afhangt van het karakter van de ondernemers en bedrijfsleiders in de betrokken bedrijfstak. "Het is een onderdeel van het ontzaglijk boeiende, maar nog niet geschreven hoofdstuk uit de bedrijfsleer, dat zal handelen over de psychologie van den ondernemer, over zijn temperament en over de hem voortstuwende motieven," aldus Goudriaan.

Hij was van mening dat kartelvorming "in het kleinbedrijf c.p. veel eerder remmend zal werken dan in het grootbedrijf en bij de Romaanse volken c.p. veel eerder dan bij de Germaansche volken". Hij vond dat een soortgelijk onderscheid ook zou moeten worden gemaakt bij de behandeling van de vraag in hoeverre kartelvorming leidt of kan leiden tot een "voor de verbruikers schadelijke prijspolitiek".

"Men moet direct al onderscheiden tusschen bedrijven die voor een markt werken waarvan de vraag bij gelijkblijvend prijsniveau stabiel blijft en die, waarvan de vraag door andere oorzaken dan prijsbeweging reeds sterk fluctueert; vervolgens tusschen bedrijven met hoge vaste kosten en die met lage vaste kosten en ten slotte tusschen bedrijven die een artikel voortbrengen waarvan het gebruik sterk elastisch is en die, waarvan het verbruik zeer weinig elastisch is," zei Goudriaan.

CC BY 3.0 NL

Jan Goudriaan jr.

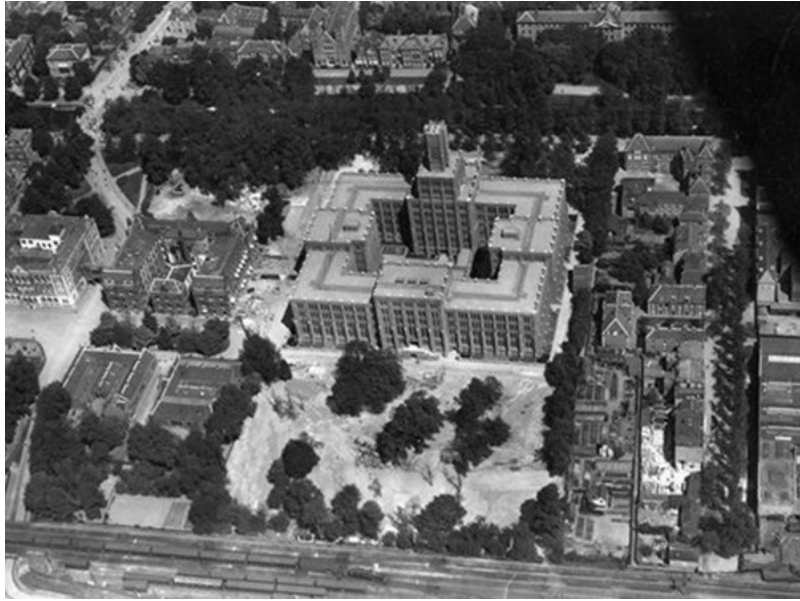
Wetenschappelijke bedrijfsleiding

Goudriaan was ingenieur en hoogleraar Bedrijfseconomie aan de Technische Hoogeschool van Delft, de Nederlandse Economische Hogeschool in Rotterdam en later aan de Universiteit van Pretoria in Zuid-Afrika. Hij stond voor wetenschappelijke bedrijfsleiding, rationalisatie van het productieproces en doeltreffende organisatie in het bedrijfsleven. Hij was sinds 1912 lid van de politieke partij SDAP, maar verliet de partij in 1933 na onenigheid over het partijstandpunt betreffende [de muiterij op de Zeven Provinciën](#).

Machtsstrijd

In 1938 werd Goudriaan president-directeur van de NS, dat niet zonder slag of stoot ging. Zijn benoeming zorgde voor een machtsstrijd met NS-hoofdingenieur Willem Hupkes. In 1940 raakte hij in opspraak en werd in 1941 door de Duitse bezetters ontslagen. Goudriaan kwam daarna in verschillende gijzelaarskampen terecht. In 1943 werd hij vrijgelaten. Na een herbenoeming bij de NS in 1944 én een gedwongen ontslag in 1945, vertrok hij in 1949 naar Pretoria.

In 1974 overleed Goudriaan op tachtigjarige leeftijd in Amsterdam.

CC BY 3.0 NL

Hoofdkantoor NS: De 'Inktpot' in Utrecht